

RAKETTI-hankkeen ohjausryhmän kokous 16.9.2010

Pöytäkirja

Aika:16.9.2010 klo 12-16 Paikka: Opetusministeriö, Meritullinkatu 10, neuvotteluhuone Kalevala.

Läsnä:

- Hannu Sirén, OKM, puheenjohtaja
- Ilmari Hyvönen, OKM (este, 31.12.2010 saakka)
- Ari Ilkka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Matti Jakobsson, Vaasan yliopisto (este)
- Harriet Kurtén, Åbo Akademi
- Klaus Lindberg, CSC
- Mikko Markkola, Tampereen yliopisto
- Jouko Paaso, Oulun ammattikorkeakoulu
- Tuulikki Paturi, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
- Mirja Pöhö, Hämeen ammattikorkeakoulu
- Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto (este)
- Markku Suvanen, OKM
- Ahti Planman, Itä-Suomen yliopisto, asiantuntijajäsenenä
- Tuija Raaska, CSC, ohjausryhmän sihteeri
- Lauri Stigell, CSC, ohjausryhmän sihteeri, Pekka Linnan sijaisena
- Sami Hautakangas, Tampereen yliopisto, OPI-ohjausryhmän puheenjohtaja
- Kati Kettunen, Helsingin yliopisto, OPI-pelissäntöryhmän puheenjohtaja
- Juha Fagerholm, CSC, läsnä kohdan 4 käsittelyn ajan

1. Kokouksen järjestäytyminen

1.1 Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja työjärjestyksen hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi. Ohjausryhmä hyväksyi työjärjestyksen ehdotetun kaltaisena.

1.2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmä hyväksyi 9.6.2010 pidetyn kokouksen pöytäkirjan muutoksitta.

2. Yleiset asiat

2.1 OKM:n ajankohtaiset asiat

Puheenjohtaja Sirén kertoi OKM:ssä ajankohtaisista asioista.

Laajassa katsauksessa esille tulivat mm. seuraavat aiheet:

- eri ministeriöiden tulevaisuuskatsaukset julkaistu noin viikko sitten, OKM:n katsaus
- <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/tulevaisuuskatsaus.html?lang=fi>
- korkeakoulujen johdon seminaari Tampereella 1.-2.12
- kommentointikierroksella oleva tietohallintolakisesitys ja sen mahdolliset vaikutukset hankkeeseen

2.2 RAKETTI-hankkeen seminaari 31.8.2010 ja palaute hankkeelle

Hankkeen ensimmäinen vuosiseminaari järjestettiin 31.8. Seminaarin ohjelma on verkossa nähtävänä osoitteessa https://www.csc.fi/csc/kurssit/arkisto/raketti_2010-08-31. Seminaariin osallistui 158 henkilöä, joista 40 vastasi verkossa olleeseen palautekyselyyn. Tuloksiin voi tutustua osoitteessa http://raketti.csc.fi/ajankohtaista/Kysely_2010-08-31

Tuija Raaska esitti lyhyen yhteenvedon seminaaripalautteesta. Ohjausryhmä keskusteli palautteesta ja sen vaikutuksesta hankkeen suuntaamiseen. Kokonaisuutena seminaaria pidettiin hyödyllisenä sekä hankkeesta viestimisen että hankkeen ohjaamisen kannalta.

2.3 RAKETTI-hankkeen budjetti vuodelle 2011

Klaus Lindberg esitteli CSC:n laatiman budjettiehdotuksen vuodelle 2011. Vuodelta 2010 jää toteutumatta joitakin asioita aikataulu yms. syistä, ja nämä kustannukset oletetaan syntyvät vuonna 2011. Puheenjohtaja totesi, että budjetin kokonaistaso odotettu ja OKM voinee siihen osoittaa esitetyn määrän hankkeen edistämiseksi esitetyllä volyyymillä, tosin muitakin yhteiskunnan tarjoamia rahoituslähteitä tulee harkita.

Ohjausryhmä keskusteli tässä yhteydessä lyhyesti XDW-osahankkeen kustannuksista ja osahankkeeseen liittyvistä taloudellisista vaikutuksista korkeakoulun budjettiin. Klaus Lindberg kertoi, että osassa korkeakouluja on XDW-raportointikannan lisäksi haluttu integraatioalustaa, joka muuttaa tavoitetta aiemmasta ja tulee korkeakoululle kalliimmaksi. Ohjausryhmä keskusteli siitä, olisiko CSC:n mahdollista tarjota konsultointiapua kustannusarviota varten eri vaihtoehdoissa. Todettiin, että joka tapauksessa XDW-osahankkeen alkuperäinen tavoite oli tuottaa korkeakouluista entistä ajantasaisempaa tietoa sekä viranomaistarpeisiin että korkeakoulujen omiin benchmarkkaustarpeisiin; molemmat ovat nyt syntyneissä. Ne kuitenkin rahoitetaan eri tavoin, ja tästä syystä viestintää asiasta tulee täsmentää.

3. OPI-osahanke

Ohjausryhmä käsitteli seuraavat kohdat käänteisessä järjestyksessä.

3.1. ESR-hakemus

OPI-osahankkeelle on päätetty hakea lisärahoitusta opetus- ja kulttuurinministeriön hallinnonalan valtakunnallisista ESR-kehittämishankkeista syksyllä 2010. Haku on päätetty kohdistaa toimintalinjan 2 kehittämissuunnitelmaan Paremmat arjentaidot ja opintojen kautta töihin (toimintalinja 2), johon osahankkeessa päätetty opiskelijan opintoprosessin tuki -työnimellä kulkevan kokonaisuuden edistäminen soveltuu hyvin. Lauri Stigell esitteli suunnitelman ESR-hakuprosessin toteuttamisesta, haun suuntaamisesta sekä pilottikorkeakouluista.

Hakuprosessi on kiireinen ja siinä keskeisessä roolissa ovat osatoteuttajakorkeakoulut (toistaiseksi hakuun mukaan lupautuneet Jyväskylän yliopisto, Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Tampereen yliopisto) sekä valmistelussa mukana olevat RAKETTI-ryhmittymät. CSC vastaa hakudokumenttien laatimisesta ja toimii haussa päähakijana. Haussa on suunniteltu korostaa uuden tietojärjestelmätoiminnallisuuden merkitystä opintojen edistymisessä, keskeyttämisen vähentymisessä, opintojen etenemisen seuraamisessa ja opiskelijoiden oikea-aikaisessa ohjaamisessa tukemisessa. Näiden toiminnallisuuden määrittelyllä ja toteuttamisella on välinearvo suhteessa (XDW)-käsitteellään laajenemisessa opintohallinnon operatiivisen toiminnan tarpeiden mukaiseksi.

Ohjausryhmä kävi hakuprosessista ja ensimmäisestä hakudokumentista vilkkaan keskustelun ja nosti esiin seuraavia asiakohtia:

- Haussa tulee korostaa yksilön näkökulmaa, sillä kyseessä on opiskelijaan kohdistuva palveluprosessi, ei vain tietojärjestelmä.
- Opiskelijalle kehittämishankkeesta jalkautuvat hyödyt täytyy kuvata selkeämmin, sanoa mikä muuttuu, kuten: opiskelija kiinnittyy opintoihin nykyistä paremmin; tukee AHOT-prosessia; mahdollistaa etenemisen reaaliaikaisen seurannan vanhaan tietoon perustuvan seurannan sijasta; palvelee opetussuunnitelmatyötä. Osatoteuttajien kannattaa nostaa kokemukseen perustuen opiskelijan opintoprosessia hyödyttäviä potentiaalisia hyötyjä dokumenttiin mukaan.

- Ylioppilas-/opiskelijakunnille parempi rooli tällä tavoin rakennetussa kehittämissohjelman hankkeessa on esim. asiantuntija tai ohjausryhmän jäsen, ei osatoteuttaja.
- Tärkeää on korostaa, että myös tätä kokonaisuutta rakennetaan modulaarisesti tuottamalla kokonaisuuteen osia pitkin matkaa (esim. Learning Agreement), joita tulee voida kiinnittää myös muihin kuin projektissa mukana oleviin nykyjärjestelmiin. Tällä tavoin saavutetaan valtakunnallisia hyötyjä jo hankkeen aikana.

3.2. Hakujärjestelmä

Korkeakoulujen hakujärjestelmiä ollaan lähdössä uudistamaan opetusministeriön työryhmämuistiossa "[Ei paikoillanne, vaan valmiit, hep!](#)" esitettyjen periaatteiden mukaisesti. OPI-osahankkeessa on tehty päätös opiskelijan sähköisen kirjoittautumisen ja lukuvuosi-ilmoittautumisen edistämisestä, joka niveltyy luontevasti aloitettavaan yhteisen hakujärjestelmän kehittämistyöhön.

Tämän lisäksi osahankkeeseen nimitetyt TIETO- ja TEKNOLOGIA-asiantuntijaryhmät päättivät edellisessä kokouksessaan ehdottaa osahankkeessa ensi vaiheessa toteutettaviin palveluihin lisättäväksi yleistä maksutoiminnallisuutta. Ryhmien ehdotus jaettiin ohjausryhmälle pöydälle. Osahankkeiden asiantuntijaryhmissä on ryhdytty pohjustamaan kehittämissuunnitelmaa tarkastelemalla (XDW-)käsitelmän Haku ja valinta -osiota yhteistyössä Opetushallituksen asiantuntijoiden kanssa.

OPI-ohjausryhmän puheenjohtaja, tietojärjestelmäpäällikkö Sami Hautakangas (TaY) alusti hakujärjestelmän uudistamisesta ja sähköisen kirjoittautumisen/lukuvuosi-ilmoittautumisen/maksutoiminnallisuuden kehitysohjelmien yhteensovittamisesta.

Alustuksessa tuotiin esiin, että maksutoiminnallisuuden (esim. ylioppilas-/opiskelijakuntien jäsenmaksut, aikuiskoulutus, rekisterimaksuja, tulevat tilauskoulutuksen tarpeet...) toteuttaminen ennen kirjoittautumisen ja ilmoittautumisen toimintaa on ryhmien näkemyksen mukaan kiireellisempi (mm. aikuiskoulutuksen tarpeiden vuoksi) ja se voidaan toteuttaa kirjoittautuminen/ilmoittautuminen -toimintoon nähden paremmin riippumatta hakujärjestelmän uudistamisen aikataulusta. Toisaalta tällaisen pienehkön moduulin kautta olisi mahdollista päästä myös käytännössä testaamaan yhdessä tekemistä. Oleellista on myös erottaa koko kehitystyössä vastuu opetushallituksen, OPI:n ja korkeakoulujen kesken.

Keskustelussa todettiin seuraavaa:

- Asiantuntijaryhmien ehdotus yleisen maksutoiminnallisuuden nostamisesta RAKETTI-OPI:n kärkihankkeeksi on perusteltu, ja asiaa voidaan lähteä viemään eteenpäin.
- Ministeriö tulee tukemaan palvelun rakentamista osana hakujärjestelmän uudistamisen rahoitusta.
- Sekä maksutoiminnallisuuden että kirjoittautumisen ja lukuvuosi-ilmoittautumisen projektoimiseen saadaan tarkempia suuntaviivoja siinä vaiheessa, kun koko hakujärjestelmän uudistamisen toimintatavoista on peruslinjaukset tehty.
- 14.10.2010 järjestetään korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisseminaari (ks. <http://www.minedu.fi/OPM/Tapahtumakalenteri/2010/10/Opiskelijavalintaseminaari?lang=fi>), jota ennen seminaarin ilmoittautuneille taustamateriaaliksi lähetettävässä muistiossa on hahmoteltu korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulevaisuutta. Tässä yhteydessä voidaan myös työnjaollisesti katsoa, miten kokonaisuus hoidetaan tarkoituksenmukaisella tavalla.

3.3. OPI-PELISÄÄNTÖ -ryhmän esitys

OPI-osahankkeeseen nimitetyn PELISÄÄNTÖ-asiantuntijaryhmän tehtävänä on ollut valmistella OPI-osahankkeen aikana syntyvien palveluiden hallinta- ja rahoitusmallia. Ryhmän puheenjohtaja, palvelujohtaja Kati Kettunen Helsingin yliopistosta esitteli ryhmässä tehtyä työtä.

Opintohallinnon järjestelmien kehittäminen jakautuu asiantuntijaryhmän laatimassa suunnitelmassa kahteen osaan: 1) kaikille korkeakouluille yhteisiin opintohallinnon standardeihin ja järjestelmäpalveluihin (tietovarasto ja yhteishaku) ja 2) korkeakoulu-/konsortiokohtaisiin järjestelmäpalveluihin. Edellistä koskisi OKM:n, OPH:n ja korkeakoulujen kesken laadittava puitesopimus ja jälkimmäisestä sovittaisiin korkeakoulujen muodostaman konsortion/konsortioiden ja järjestelmäpalveluiden tuottajan kesken.

Suunnitelmassa erotellaan selkeästi järjestelmäpalveluiden omistaja, palvelun tuottaja sekä järjestelmätoimittaja.

Nykyisiä järjestelmäpalveluita ehdotetaan saatettavaksi keskitetyn järjestelmäpalveluiden tuottajan hallinnoitavaksi, kuten esimerkiksi Oodi-järjestelmän osalta on jo tehty ja Joopas-palvelun osalta ollaan tekemässä. Mikäli yhteistyörakenteita ei ole, ehdotetaan selvitettäväksi mahdollisuutta rakenteiden luomiseksi (esim. Winha tai Asio-järjestelmä). Uusien palveluiden rakentaminen tapahtuisi olemassa olevien (jatkossa mahdollisesti yhdistyvien) asiakaskonsortioiden varaan. Ryhmä on myös nähnyt tarpeelliseksi, että korkeakoulujen on mahdollista toimia palveluiden lisenssiasiakkaina. Edelleen suunnitelmassa ehdotetaan, että korkeakoulujen/konsortioiden ja palveluntuottajan välisestä vastuista ja velvollisuuksista neuvotellaan erikseen osapuolten välillä.

Ohjausryhmä kiinnitti keskustelussa huomioita seuraaviin asiakohtiin:

- Puitesopimuksen asiasisältöjä tulisi alkaa hahmotella samoin kuin tulisi kuvata hallinnointimallin kehittymistä tulevaisuudessa, kun järjestelmätilanteessa tapahtuu muutoksia uusien, yhteisten kehityshankkeiden myötä. Tähän todettiin, että PELISÄÄNTÖ-ryhmässä on jo alettu valmistella molempia asiakokonaisuuksia.
- Tilanteissa, joissa järjestelmien kehittämiseen on saatu merkittävästi julkista rahoitusta, on selvää, että järjestelmät tarjotaan myös kehittäjäkorkeakoulujen ulkopuolelle muiden korkeakoulujen hyödynnettäväksi.
- Uudet järjestelmät / järjestelmäpalvelut syntyvät, kun joukolla korkeakouluja on yhteisiä intressejä niiden kehittämisestä. Kaikkien korkeakoulujen ei siis tarvitse olla kaikissa kehitysprojekteissa mukana vaan tavoitteena on, että syntyy järjestelmämarkkinat ja vaihdon mekanismit, missä eri ryhmittymien tuottamia järjestelmiä tarjotaan laajemmin korkeakoulujen käyttöön. Tämä on mahdollista, kun yhteiset käsite- ja teknologiastandardit on sovittu. Tietohallintolain sisällöstä riippuu paljolti, mihin velvoittamiseen laki mahdollistaa ja mistä tulee voida sopia muutoin.
- Kokonaisuudessa tarvittavista moduuleista tulee olla käsitys, jotta niiden rakentamista ja sitä kautta vaihdantatalouteen liittyviin pelisääntöjä päästään tarkemmin suunnittelemaan.
- OPI-osahanke tukee jatkossa pienryhmiä, joilla on intressi jonkin toiminnallisen kokonaisuuden edistämiseen kehitystyön nojautuessa yhteisiin standardeihin. Niin ikään OPI pyrkii tuomaan yhteen samoista kehityshankkeista kiinnostuneita korkeakouluja.

3.4. Hankepelisääntöjen lisäys koskien hankekauden jälkeistä aikaa

OPI-osahankkeessa on valmisteltu toimintamallia hankekauden aikana syntyvien palveluiden kehittämiseksi ja hallinnoimiseksi hankekauden jälkeen. PELISÄÄNTÖ-ryhmän työ on kohdistunut toistaiseksi ennen muuta kaikille korkeakouluille yhteiseen osaan (ns. puitesopimus). Muiden järjestelmäpalveluiden osalta toimintamallin on ehdotettu muotoutuvan nykytilanteen pohjalta, kun nykyisiä järjestelmäpalveluita kootaan mahdollisuuksien mukaan yhteisen palveluntarjoajan hallinnoitavaksi. Hankekauden jälkeinen hallintamalli tulee valmistella myös muiden osahankkeiden osalta, minkä vuoksi olisi luontevaa suunnitella mallia kaikki osahankkeet huomioiden yhtäaikaaisesti.

Ohjausryhmä keskusteli PELISÄÄNTÖ-työn laajentamisesta koko hanketta kattavaksi. Ajatusta pidettiin kannatettavana. Ohjausryhmä pyysi CSC:tä valmistelemaan esityksen asiasta seuraavaan kokoukseen. Samassa yhteydessä ryhmän kokoonpanoa, laajuutta ja ohjausta on tarpeen tarkastella uudelleen.

4. TUTKI-osahanke

4.1 TUTKI-työryhmä

Juha Fagerholm, CSC, kertoi TUTKI- työryhmän tavoitteista, kokoonpanosta ja aikataulusta. TUTKI-ohjausryhmä käynnisti ensimmäisen työryhmän "Tutkimuksen tunnusluvut ja tiedontarpeet" toiminnan keväällä ja asetti sille tavoitteeksi tutkimuksen ja TKI-toiminnan tunnuslukujen ja tiedontarpeiden kartoittamisen. Työryhmän työ on käynnissä, se on kokoontunut kolme kertaa ja kokoontuu syksyn mittaan vielä kaksi kertaa, tavoitteena raportin valmistuminen marraskuun loppuun mennessä.

Ohjausryhmä merkitsi tiedoksi, että TUTKI-ohjausryhmän kokoonpanon on tehty seuraava muutos: rehtori Vesa Saarikosken tilalle rehtori Markku Lahtinen.

Ohjausryhmä keskusteli TUTKI-osahankkeen kuvauksesta perussetissä ja pyysi tekemään siihen muutamat korjaukset käydyn keskustelun ja etenemisaskelien perusteella.

5. XDW-osahanke

Ohjausryhmä käsitteli XDW-osahankkeen etenemistä päivitettävän perussetin (PPS) avulla. Ohjausryhmä ehdotti muutamia korjauksia ja tarkennuksia.

6. KOKOA-osahanke

Ohjausryhmä käsitteli KOKOA-osahankkeen etenemistä päivitettävän perussetin (PPS) avulla. Ohjausryhmä ehdotti muutamia korjauksia ja tarkennuksia perussettiin, ja pyysi tekemään korjaukset myös yleiseen RAKETTI-hankkeen kuvaukseen siten kuin tässä kokouksessa on keskusteltu.

Sihteeristö lupasi toimittaa kahden viikon kuluessa korjatun perussetin ohjausryhmälle hyväksyttäväksi.

7. Tiedotusasiat

RAKETTI-hanke oli/on mukana/järjestäjänä ainakin seuraavissa tapahtumissa:

- Tutkimushallinnon päivät 26.-27.8. Joensuussa, paneelikeskustelu Tutkimuksen tietohallinnosta
- KOTA/AMKOTA päivät 23.-24.9.
- AMK taloushallinnon päivät 26.-27.10.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraavat kokoukset on sovittu pidettäväksi seuraavasti:

- 30.11.2010 (tiistai) klo 12-16
- 21.2.2011 (maanantai) klo 12-16
- 13.6.2011 (maanantai) klo 12-16
- 12.9.2011 (maanantai) klo 12-16
- 21.11.2011 (maanantai) klo 12-16

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.56.